

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ЧИННИКІВ НА ОБСЯГ І СТРУКТУРУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

На обсяг та структуру грошових коштів підприємства впливає значна кількість чинників, які можна класифікувати за наступними ознаками: зовнішні й внутрішні.

Чинники зовнішнього характеру визначають загальні умови функціонування підприємства. До числа цих чинників належать загальна макроекономічна ситуація, стан та спрямованість законодавства, що регулює підприємницьку діяльність, стан платіжної дисципліни в державі, кон'юнктура ринку збуту, кон'юнктура фінансового ринку тощо. Ці чинники не залежать від діяльності окремого підприємства, але обумовлюють його потенційні можливості по формуванню грошових коштів. Чим сприятливіша макроекономічна ситуація, ліберальніше до підприємця господарське право та господарство, чим вищий попит на споживчому ринку, тим краща пропозиція на фінансовому ринку, тим кращі можливості підприємства по формуванню грошових коштів [2, с.77].

До зовнішніх чинників можна віднести:

- кон'юнктуру товарного ринку;
- кон'юнктуру фінансового ринку;
- систему оподаткування підприємств;
- сформовану практику кредитування постачальників і покупців продукції (правила ділового обороту);
- систему здійснення розрахункових операцій господарюючих суб'єктів;
- доступність фінансового кредиту;
- можливість залучення коштів безоплатного цільового фінансування [2, с. 79].

Чинники внутрішнього характеру залежать від характеру та специфіки діяльності самого підприємства.

Серед внутрішніх чинників варто виділити:

- стадію життєвого циклу, на якій знаходиться підприємство;
- тривалість операційного та виробничого циклів;
- сезонність виробництва та реалізації продукції;
- амортизаційну політику підприємства;
- невідкладність інвестиційних програм;
- коефіцієнт операційного левариджу;
- фінансовий менталітет власників і менеджерів підприємства, тощо [2, с. 79]

За джерелами походження :

Чинники зовнішнього характеру – це система умов зовнішнього середовища, які впливають на

обсяг й структуру знаходження та витрачання грошових коштів.

Чинники внутрішнього характеру, що формуються в середні підприємства і впливають на обсяг та структуру грошових коштів підприємства.

За видами діяльності підприємства:

Чинники, що генеруються операційною діяльністю – це система параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища, які визначають умови ведення операційної діяльності і, відповідно, впливають на стан і структуру грошових коштів цього виду.

Чинники, що генеруються інвестиційною діяльністю – це система параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища, які визначають умови здійснення інвестиційної діяльності і, відповідно, впливають на стан і структуру грошових коштів цього виду.

Чинники, що генеруються фінансовою діяльністю – це система параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища, які визначають умови здійснення фінансової діяльності і, відповідно, впливають на стан і структуру грошових коштів цього виду [4].

На рівні підприємства можливості формування позитивного грошового потоку визначається наступними чинниками:

В сфері операційної діяльності:

- організація маркетингової діяльності: вивчення споживачів, прогнозування їх потреб, визначення форм, методів збуту продукції, проведення рекламної діяльності.
- організація закупівельної діяльності: виробу постачальників оцінки та селективного відбору комерційних пропозицій по закупівлі сировини, організація товаропостачання;
- організація виробничого процесу, залучення необхідних матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, визначення способів їх найбільш ефективного використання;
- обсяг виручки від реалізації продукції підприємства, рівень цін на продукцію;
- кредитна політика підприємства, стан дебіторської заборгованості.

Логіка впливу перелічених чинників на обсяги формування грошових коштів може бути визначена наступним чином: джерелом утворення грошей є факт реалізації товарів, здійснення акту купівлі–продажу [5]. На досягнення цього результату і

повинна бути спрямована діяльність по управлінню факторами для максимізації знаходження грошових коштів.

В сфері інвестиційної діяльності:

- вибір інвестиційної програми підприємства, тобто переліку реальних інвестиційних проектів, що визначаються доцільними до реалізації;

- склад інвестиційного портфеля: рівень доходності та ліквідності окремих фінансових інструментів;

- можливість виходу з проектів у разі їх недостатньої ефективності та формами, що використовуються для цього;

- можливість продажу частини основних засобів і нематеріальних активів, їх стан та можлива ціна реалізації.

В сфері фінансової діяльності:

- інвестиційна привабливість підприємства для зовнішніх інвесторів, що визначає можливість ефективного розміщення додаткової емісії акції;

- кредитоспроможність підприємства по обслугованню зовнішніх боргів, що визначає можливість підприємства залучити банківські кредити;

- наявна структура капіталу, обсяг кредитів та позик, терміни їх повернення;

- імідж та ділова репутація підприємства.

Чинники, що визначають обсяг та структуру від'ємного грошового потоку підприємства - потреба у використанні грошових коштів підприємства також залежить від чинників зовнішнього та внутрішнього характеру, проте їх перелік та напрям впливу має істотні особливості [3].

В сфері операційної діяльності:

- обсяг постійних витрат та їх частка в загальному обсязі витрат підприємства;

- рівень змінних грошових витрат;

- ефективність закупівельної діяльності, проявом якої є рівень цін закупівлі сировини (товарів) порівняно із середньоринковим рівнем, система розрахунків з постачальниками;

- чисельність персоналу підприємства, ефективність управління залученням, використанням та стимулюванням персоналу;

- обсяги та склад основних засобів підприємства, їх вік, ремонтна політика підприємства;

- довжина операційного циклу та його окремих складових [1].

В сфері інвестиційної діяльності:

- стратегічні цілі підприємства щодо темпів та напрямів розвитку;

- стан основних засобів та нематеріальних активів і необхідність їх оновлення;

- інвестиційна програма підприємства, її загальний обсяг, терміни і графік її освоєння;

- інвестиційний портфель підприємства.

В сфері фінансової діяльності:

- обсяг зовнішнього фінансування, терміни надання позик, необхідність їх фактичного погашення в певний період часу;

- склад співвласників (акціонерів) підприємства, їх стратегічні цілі та економічні інтереси;

- дивідендна політика підприємства, рівень та періодичність виплати дивідендів;

- доцільність викупу власних акцій та обмеження кількості акціонерів підприємства, ризик зниження вартості акціонерного капіталу в результаті їх продажу на вторинному ринку тощо.

Отже, потреба у використанні грошових коштів формується під впливом багатьох чинників, які не завжди є керованими з боку підприємства. Грошові потоки, пов'язані з використанням грошових коштів, за розмірами та ритмічністю, як правило, не співпадають з процесами формування грошових коштів, оскільки це обумовлюється впливом чинників різної сукупності. Розбалансування грошового обороту, неплатоспроможність підприємства має суттєве, навіть катастрофічне значення для підприємства, створює загрозу виникнення ситуації банкрутства. Саме тому необхідне детальне вивчення чинників, що обумовлюють формування позитивного і від'ємного грошових коштів та їх аналіз при розробці політики управління грошовими коштами підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамчук М.Ю. Проблеми обліку грошових потоків на підприємстві та шляхи їх вирішення [Текст] / М.Ю. Абрамчук, О.О. Оголь // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 324-325.

2. Бабіч В.В., Сапова С.В. Фінансовий облік: [навч. посіб.]. — К.: КНЕУ, 2016. — 282 с.

3. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях : навч. посіб. / [М. І. Скрипник, С. В. Бреус, О. М. Бунда, О. О. Григоревська, О. В. Зінченко, М. М. Матюха, Н. Й. Радіонова, Є. Б. Хаустова, В. С. Амбарчян, К. В. Безверхий] ; за заг. ред. М. І. Скрипник. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 341 с.

4. Китайчук Т. Г. Особливості обліку касових операцій на підприємствах [Електронний ресурс] / Китайчук Т. Г., Тимошук С. І. // Інноваційна економіка. — Режим доступу до журн. :http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_4/139.pdf

5. Несходовський І. С. Облік грошових коштів та контроль їх використання в підприємствах торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)» / І.С. Несходовський. – К., 2014.